

14.6.2007

Dnro 1256/4/05

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Ulla-Maija Lindström

PÄÄTÖS AJONEUVON KÄYTTÖKIELTOA KOSKEVAAN KANTELUUN

1

KANTELU

Kantelija arvosteli 20.5.2005 päivätyssä kirjoituksessaan Ajoneuvohallintokeskuksen toimintaa hänen ajoneuvonsa määräämisessä käyttökieltoon. Kantelija kertoi, että hänen omistamastaan ajoneuvosta oli 18.6.2004 maksuunpantu ajoneuvoveroa 223,01 euroa. Hän ei kuitenkaan ollut saanut mitään laskua kyseisestä maksusta. Hän sai laskun 6.10.2004 ja maksoi sen 7.10.2004. Poliisipartio otti kuitenkin ajoneuvon kilvet haltuunsa, kun ajoneuvon rekisteritiedoissa oli vielä 10.10.2004 merkintä käyttökiellosta maksamattoman ajoneuvoveron vuoksi. Kantelija joutui maksamaan 9 euroa siitä, että hän sai rekisterikilvet takaisin. Hän pyysi ilmoittamaan, kuka oli vastuussa tästä summasta ja miten hän saisi sen takaisin. Kantelija ihmetteli, oliko tämä oikein oikeusvaltiossa.

2

SELVITYS

Kantelijan kirjoituksen johdosta hankittiin Ajoneuvohallintokeskuksen selvitys 14.2.2006.

Selvityksen mukaan ajoneuvoverolain 58 §:ssä säädetään käyttökiellosta siten, että jos veroa tai sen erääntynyttä osaa ei ole suoritettu määräajassa ajoneuvoa ei saa käyttää liikenteessä. Valvovan viranomaisen on otettava käyttökiellossa olevan ajoneuvon rekisterikilvet ja rekisteriote haltuunsa. Valvontaviranomaisen kirjallisella luvalla saa ajoneuvon kuitenkin kuljettaa hänen määräämänsä paikkaan säilytettäväksi. Lisäksi valvontaviranomaisella on mahdollista epäselvissä tilanteissa käyttää tapauskohtaista harkintaa esimerkiksi velvoittamalla verovelvollinen esittämään tositteen suoritetusta verosta seuraavana päivänä, jotta verovelvollinen voi osoittaa veron olevan maksettu ja siten välttää ajoneuvonsa käytön estämisen.

Käyttökiellosta säädetään lisäksi ajoneuvoverolain 59 §:ssä. Vaikka pykälän otsikkona on *ajoneuvon katsastaminen*, niin pykälän katsotaan olevan sovellettavissa osaksi myös ajoneuvoverolain 58 §:n mukaisiin tilanteisiin, joissa valvontaviranomaiset ovat estäneet käyttökiellossa olleen ajoneuvon käytön. Lain 59 §:n 2 momentissa säädetään, että jos tietojärjestelmässä ei ole merkintää veron suorittamisesta eikä muuta näyttöä veron suorittamisesta esitetä,

ajoneuvon katsastus keskeytetään, kunnes vero viivekorkoineen on kokonaan suoritettu. Valvovat viranomaiset voivat estää ajoneuvon käytön sinä aikana, jona ajoneuvon katsastus on keskeytettynä. Saman pykälän 3 momentissa säädetään, että edellä 2 momentissa tarkoitettuna näyttönä voidaan pitää rahalaitoksen antamaa tositetta veron suorittamisesta, samoin kuin yhdessä verolipun kanssa tiliotetta taika yhdessä verolipun kanssa laskuautomaatilta tai muualta päätteeltä tulostettua tositetta.

Selvityksen mukaan kantelijan ajoneuvosta oli maksuunpantu 18.6.2004 ajoneuvoveroa ajalta 18.6.2004–17.6.2005 yhteensä 223,01 euroa. Vero erääntyi 30.7.2004. Ajoneuvohallintokeskukselle välittyneiden tietojen mukaan kantelija oli maksanut veron 7.10.2004 ja tieto veron maksusta tuli Ajoneuvohallintokeskukseen 18.10.2004. Ajoneuvoveroa ei siis suoritettu määräajassa, joten ajoneuvo oli käyttökiellossa eräpäivää seuraavasta päivästä lukien.

Kantelijalle lähetettiin ajoneuvoverolippu 20.6.2004 osoitteeseen, joka oli hänen osoitteensa 16.12.2004 saakka. Samaan osoitteeseen kantelijalle lähetettiin ajoneuvoveron maksumuistutus, jolla kantelija sittemmin suoritti veron. Kantelijalle lähetetyn verolipun ja maksumuistutuksen ohjesivulla oli maininta siitä, että epäselvissä tilanteissa maksutositteen esittämällä voi osoittaa, että vero oli suoritettu.

Jos ajoneuvosta on erääntynyttä veroa maksamatta, välittyy tämä tieto ajoneuvoverotuksen tietojärjestelmästä valvontaviranomaistenkin käyttämään liikennetietojärjestelmään (LTJ) noin seitsemän päivän kuluttua eräpäivästä. Ajoneuvohallintokeskus saa maksutiedot pankeilta kolmen–viiden (3–5) pankkipäivän kuluessa. Jos verovelvollinen siis maksaa ajoneuvoveron eräpäivänä, tulee tieto maksusta Ajoneuvohallintokeskukseen noin kolmen–viiden pankkipäivän kuluttua; ajoneuvo ei silti ole vielä käyttökiellossa, koska tämä tieto välittyy LTJ:ään vasta noin seitsemän päivän kuluttua eräpäivästä. Kun veronmaksun laiminlyönyt verovelvollinen sitten maksaa erääntyneen ajoneuvoveron, välittyy tieto maksusta Ajoneuvohallintokeskukseen jälleen noin kolmen–viiden pankkipäivän kuluessa. Kun tieto maksusta on tullut Ajoneuvohallintokeskukseen, siirtyy tieto lähes välittömästi myös LTJ:ään, minkä jälkeen ajoneuvon rekisterissä ei ole enää merkintää käyttökiellosta maksamattoman ajoneuvoveron vuoksi.

Koska kantelija maksoi veron vasta 7.10.2004, oli ajoneuvon rekisteritiedoissa merkintä käyttökiellosta maksamattoman ajoneuvoveron vuoksi 10.10.2004, jolloin poliisi otti ajoneuvon kilvet haltuunsa. Ajoneuvon rekisteritiedoissa oli vielä 10.10.2004 merkintä käyttökiellosta sen vuoksi, että maksutieto suoritetusta verosta ei ollut vielä välittynyt Ajoneuvohallintokeskukselle. Kyseessä olevassa tapauksessa tieto maksusta tuli Ajoneuvohallintokeskukseen poikkeuksellisesti vasta 18.10.2004. Yleensä maksutiedot välittyvät Ajoneuvohallintokeskukselle pankilta siis kolmen–viiden päivän kuluessa maksupäivästä. Kantelija oli maksanut veron torstaina ja valvonta suoritettiin viikonloppuna eli sunnuntaina. On hyvin todennäköistä, että tieto veron maksusta ei olisi voinut nopeimmillaankaan välittyä Ajoneuvohallintokeskuksen tietojärjestelmissä poliisin sunnuntaina tapahtuneeseen valvontaan mennessä, koska maksusta oli

ehtynyt kulua vain yksi arkipäivä valvontahetkeen mennessä. Näin ollen sillä seikalla, että tieto maksusta tuli Ajoneuvohallintokeskukselle poikkeuksellisesti vasta 10 päivän kuluttua, ei ollut vaikutusta ajoneuvon kiinni jäämiseen valvontaviranomaisen valvonnan yhteydessä.

Ajoneuvo on erääntyneen, maksamattoman ajoneuvoveron vuoksi suoraan ajoneuvoverolain 58 §:n perusteella käyttökiellossa, mikäli maksuunpantua, erääntynyttä ajoneuvoveroa ei ole suoritettu eräpäivään mennessä. Käyttökielto on voimassa kunnes erääntynyt vero on maksettu kokonaan korkoineen. Ajoneuvohallintokeskus ei siten erikseen määrää ajoneuvoa käyttökieltoon.

Ajoneuvon ajokielto on sitä vastoin poliisin tai tuomioistuimen määräämä tieliikennelain (267/1981) mukainen toimenpide. Tieliikennelain 96 §:n mukaan ajoneuvolaissa säädetään ajoneuvon käytön estämisestä ja ajoneuvon määräämisestä katsastettavaksi. Ajoneuvolain (1090/2002) 84 §:ssä säädetään ajokieltoon määräämisestä. Kyseisen pykälän mukaan, jos ajoneuvo on käyttökiellossa, poliisimies, tullimies tai rajavartiomies voi estää ajoneuvon käyttämisen liikenteessä ja määrätä ajoneuvon ajokieltoon ottamalla pois rekisterikilvet ja rekisteröinnistä annetun todistuksen tai muunlaisin tarvittavin keinoin.

Selvityksessä todettiin, että apulaisoikeusasiamies oli selvityspyynnössään esittänyt, että ajoneuvoverolaissa on säädetty, että ajoneuvon katsastuksen yhteydessä verovelvollinen voi esittää näyttönä veron suorittamisesta muun ohella rahalaitoksen tositteen veron suorittamisesta. Lisäksi apulaisoikeusasiamies totesi, että ajoneuvoverolaissa ei ole käyttökieltoa koskevassa säännöksessä säädetty verovelvollisen velvollisuudesta esittää näyttöä veron suorittamisesta.

Tältä osin Ajoneuvohallintokeskus totesi, että ajoneuvoverolain 59 §:ssä ei ole säädetty verovelvollisen velvollisuudesta esittää näyttöä veron suorittamisesta, vaan on säädetty verovelvolliselle mahdollisuus tositteen esittämällä estää ajoneuvon käyttökielto ja mahdollistaa esimerkiksi ajoneuvonsa katsastaminen tai käyttö liikenteessä. Tämä tarkoitus ilmenee myös lain esitöistä (HE 111/2003 vp). Ajoneuvon käyttökieltoahan ei veronmaksun laiminlyöntitilanteissa voida tosiasiallisesti päättää ennen kuin tieto veron maksamisesta on saapunut Ajoneuvohallintokeskukselle. Näin ollen tässäkin tapauksessa Ajoneuvohallintokeskus ei ole kyseisen ajoneuvon käyttökieltoa voinut aiemmin poistaa. Koska on kyse verovelvollisen tarpeesta saada ajoneuvo liikenteeseen, Ajoneuvohallintokeskus on ohjeistanut esitteissään sekä verolipun ohjesivulla asiasta siten, että esittämällä tositteen veron maksamisesta voi osoittaa veron olevan maksettuna ja näin estää ajoneuvon käytön estäminen. Ajoneuvohallintokeskuksen näkemyksen mukaan tätä tulkintaa puoltanee myös verotuksessa yleisesti käytetty periaate, että epäselvissä tilanteissa asia on ratkaistava verovelvollisen eduksi. Eli näin ollen on katsottava, että verovelvollisella on myös ajoneuvoverolain 58 §:n mukaisessa valvontatilanteessa oikeus esittää näyttöä siitä, että vero on suoritettu, jotta ajoneuvon käyttöä ei estettäisi.

Edellä mainituilla perusteilla Ajoneuvohallintokeskus katsoi, ettei sen

toiminnassa ollut moitittavaa käsiteltävänä olevassa asiassa.

3 RATKAISU

3.1 Oikeusohjeet

Ajoneuvoverolaki (1281/2003)

Ajoneuvoverolain 2 §:n 1 momentin mukaan, jollei tässä laissa toisin säädetä, ajoneuvoveron kantoon sovelletaan soveltuvin osin, mitä veronkantolaissa tai sen nojalla säädetään.

Ajoneuvoverolain 13 §:ssä säädetään verokaudesta. Jollei lain 14 §:n 3 momentista muuta johdu, ajoneuvovero kannetaan verokaudelta, jonka pituus on 12 kuukautta. Ajoneuvovero maksuunpannaan verovelvollisen omistus- tai haltijuusajalta päiväkohtaisena verona.

Ajoneuvoverolain 21 §:ssä säädetään verolipun ja muun ilmoituksen tai päätöksen lähettämisestä. Pykälän 1 momentin mukaan Ajoneuvohallintokeskus lähettää verolipun, muun ilmoituksen tai päätöksen ajoneuvorekisteriin ilmoitetulla osoitteella tai Ajoneuvohallintokeskukselle kirjallisesti ilmoitetulla ajoneuvoveron laskutusosoitteella. Jollei muuta näytetä, asiakirjan tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun Ajoneuvohallintokeskus on antanut asiakirjan postin tai muun vastaavista tehtävistä huolehtivan sopimuskumppanin kuljetettavaksi. Pykälän 2 momentin mukaan, jos verovelvollinen ei ole saanut verolippua, hänen on pyydettävä sitä Ajoneuvohallintokeskukselta siten, että veron voi suorittaa eräpäivänä. Pykälän 3 momentin mukaan, jos on syytä olettaa, että vastaanottajan osoite voi olla virheellinen, asiakirja voidaan lähettää todisteellisena tiedoksiannon.

Ajoneuvoverolain 23 §:ssä säädetään eräpäivistä. Pykälän 1 momentin mukaan veron eräpäivä on 42 päivän kuluttua verokauden alkamisesta tai verotuspäätöksen tekemisestä sen mukaan, kumpi niistä on myöhäisempi ajankohta. Lain 18 §:n 3 momentin mukaisen maksuunpanon eräpäiväksi Ajoneuvohallintokeskus voi määrätä muunkin päivän. Pykälän 2 momentin mukaan useammassa kuin yhdessä erässä maksettava vero eräännyy maksettavaksi kolmen tai kuuden kuukauden välein veron ensimmäisen erän eräpäivästä lukien siten kuin verolippuun on merkitty.

Ajoneuvoverolain 24 §:ssä säädetään veron suorittamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan vero on maksettava rahalaitokseen tai maksuja vastaanottavaan toimipisteeseen sen mukaan kuin veronkantolaissa tai sen nojalla säädetään. Veron maksun yhteydessä on ilmoitettava verolipun viitenumero. Pykälän 2 momentin mukaan, jos ajoneuvoveroa ei makseta 23 §:ssä säädetyssä määräajassa, verovelvolliselta peritään veronlisäyksestä ja viivekorosta annetussa laissa säädettyjen perusteiden mukaan laskettava viivekorko.

Ajoneuvoverolain 56 §:ssä säädetään veroviranomaisista. Pykälän 1 momentin mukaan ajoneuvoveron veronkantoviranomaisena toimii Ajoneuvohallintokeskus, kuitenkin siten, että kiinteän veron ja kulutusveron veronkantoviranomaisena toimii tullilaitos. Ahvenanmaan maakunnassa veronkantoviranomaisena on Ahvenanmaan lääninhallitus, johon sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään Ajoneuvohallintokeskuksesta. Pykälän 2 momentin mukaan Ajoneuvohallintokeskus, tullilaitos ja Ahvenanmaan maakunnassa rekisteröityjen ajoneuvojen osalta Ahvenanmaan lääninhallitus toimittavat veron maksuunpanon ja huolehtivat veron perimisestä ja muista verotukseen liittyvistä toimenpiteistä sekä käsittelevät ajoneuvoverotusta koskevat hakemus- ja muut asiat. Ajoneuvohallintokeskus käsittelee kuitenkin myös Ahvenanmaan lääninhallituksen kantamia veroja koskevat lykkäys- ja huojennusasiat.

Ajoneuvoverolain 57 §:ssä säädetään valvonnasta. Ajoneuvoverotuksen valvonta kuuluu Ajoneuvohallintokeskukselle sekä poliisi-, rajavartio- ja tulliviranomaisille. Laissa tai asetuksessa määrätyn viranomaisen on valvottava, ettei liikenteessä käytetä tai maasta viedä sellaista ajoneuvoveron alaista ajoneuvoa, josta on erääntynyttä veroa suorittamatta. Ajoneuvohallintokeskus voi antaa muille viranomaisille ohjeita valvonnan suorittamiseksi.

Ajoneuvoverolain 58 §:ssä säädetään käyttökiellosta. Voimassa olevan pykälän 1 momentin mukaan, jollei veroa tai sen erääntynyttä osaa ole suoritettu määräajassa, ajoneuvoa ei saa käyttää liikenteessä (*käyttökielto*). Ajoneuvoa ei saa käyttää liikenteessä siinäkään tapauksessa, että ajoneuvon omistus tai hallinta on siirretty muulle kuin verovelvolliselle. Valvovan viranomaisen on otettava käyttökiellossa olevan ajoneuvon rekisterikilvet ja rekisteriote haltuunsa. Poliisi-, tulli- tai rajavartioviranomaisen kirjallisella luvalla saa ajoneuvon kuitenkin kuljettaa hänen määräämänsä paikkaan säilytettäväksi.

Ajoneuvoverolain 59 §:ssä säädetään ajoneuvon katsastamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan ajoneuvolain mukaista määräaikaikatsastusta suorittaessaan katsastuksen suorittajan on tarkastettava, että ajoneuvovero on asianmukaisesti suoritettu. Jos erääntynyttä ajoneuvoveroa on suorittamatta, ajoneuvoa ei hyväksytä määräaikaikatsastuksessa. Pykälän 2 momentin mukaan, jos tietojärjestelmässä ei ole merkintää veron suorittamisesta eikä muuta näyttöä veron suorittamisesta esitetä, ajoneuvon katsastus keskeytetään, kunnes vero viivekorkoineen on kokonaan suoritettu. Valvovat viranomaiset voivat estää ajoneuvon käytön sinä aikana, jona ajoneuvon katsastus on keskeytetty. Pykälän 3 momentin mukaan edellä 2 momentissa tarkoitettuna näyttönä voidaan pitää rahalaitoksen antamaa tositetta veron suorittamisesta, samoin kuin yhdessä verolipun kanssa tiliotetta taikka yhdessä verolipun kanssa laskunmaksuautomaatilta tai muulta päätteeltä tulostettua tositetta.

Ajoneuvoverolain 66 §:n 2 momentin mukaan joka kuljettaa ajoneuvoa, josta on erääntynyttä ajoneuvoveroa suorittamatta, on tuomittava *ajoneuvoverorikkomuksesta* sakkoon. Samoin on tuomittava ajoneuvon omistaja tai haltija, joka on luovuttanut tällaisen ajoneuvon toisen kuljetettavaksi.

Hallituksen esitys ajoneuvoverolaiksi HE 111/2003 vp.

Esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan esityksen 58 §:n käyttökiellon osalta, että jollei veroa tai sen erääntynyttä osaa ole suoritettu, on ajoneuvo käyttökiellossa. Tätä koskevat säännökset vuotuisia veroja koskevissa laeissa uusittiin vuoden 2002 lopussa toteutetun ajoneuvolainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä. Tuo uudistus koski myös ajoneuvon hyväksymistä liikenteeseen ja katsastuksen suorittamista. Asia järjestettiin siten, että verojen ollessa eräpäivien jälkeen maksamatta ajoneuvo on käyttökiellossa. Tämä tarkistetaan katsastuksen yhteydessä eikä käyttökiellossa olevaa ajoneuvoa hyväksytä määräaikaikatsastuksessa. Näin ehdotetaan säädettäväksi myös uudessa laissa. Jos ajoneuvoveroa ei ole suoritettu säädetyssä määräajassa, ajoneuvoa ei saa käyttää liikenteessä (*käyttökielto*). Ajoneuvoa ei saa käyttää liikenteessä siinäkään tapauksessa, että ajoneuvon omistus tai hallinta on siirretty muulle kuin maksuvelvolliselle. Ajoneuvoveron määrännyt viranomainen voi pyytää poliisilta virka-apua käytön estämiseksi. Ajoneuvon käyttö sallitaan vasta sitten, kun verovelvollinen tai muu kuin verovelvollinen on suorittanut ajoneuvoveron.

Esityksen 59 §:n ajoneuvon katsastamista koskevan säännöksen osalta todetaan, että katsastuksen suorittaja olisi ajoneuvolain mukaista määräaikaikatsastusta suorittaessaan velvollinen tarkastamaan, että ajoneuvo ei ole ajoneuvoveron suorittamisen laiminlyönnin vuoksi käyttökiellossa. Käyttökielto tarkoittaa puolestaan ajoneuvolain 52 §:n mukaan sitä, ettei ajoneuvoa voitaisi hyväksyä määräaikaikatsastuksessa. Ajoneuvon katsotaan ehdotettavan 59 §:n mukaan olevan käyttökiellossa, jos ajoneuvoveron laiminlyönnistä on merkintä ajoneuvoja koskevassa rekisterissä, jollei esitetä luotettavaa selvitystä veron suorittamisesta tai ajoneuvoveron määränneen antamaa päätöstä, jolla ajoneuvon käyttö on sallittu.

Edelleen esityksen mukaan pykälän 3 momentissa olisivat tarkemmat säännökset siitä, mitä näyttöä veron suorittamisesta voitaisiin esittää silloin, kun ajoneuvoliikennerekisterissä on merkintä, että vero on maksamatta. Luotettavana selvityksenä voitaisiin pitää rahalaitoksen antamaa tositetta ajoneuvoveron suorittamisesta. Selvityksenä voidaan pitää myös yhdessä maksulipun kanssa esitettyä tiliotetta taikka yhdessä verolipun kanssa esitettyä laskunmaksuautomaatilta tai muulta päätteeltä tulostettua tositetta. Hyväksyttävässä tulostetussa tositteessa tulee olla nähtävissä pankin arkistointitunnus. Tositteeksi ei hyväksytä niin sanottua ennakkokirjauskuittia, vaan maksun tulee olla lähtenyt tililtä kuitenkin tulostushetkellä.

Kumotut lait

Vuoden 2004 alussa voimaan tulleella edellä selostetulla ajoneuvoverolailla kumottiin ajoneuvoverosta annettu laki (1111/1996) ja moottoriajoneuvoverosta annettu laki (722/1996).

Aikaisemmin käyttökiellosta säädettiin moottoriajoneuvoverosta annetun lain 27 ja 27 a §:ssä ja ajoneuvoverosta annetun lain 11 §:ssä.

Moottoriajoneuvoverosta annetun lain 27 §:n 1 momentin mukaan, jollei veroa tai

varsinaisen ajoneuvoveron erääntynyttä osaa ole suoritettu, ajoneuvoa ei saa käyttää liikenteessä (*käyttökielto*). Ajoneuvoa ei saa käyttää liikenteessä, vaikka ajoneuvon omistajana tai haltijana on muu kuin se, jonka omistusaikana maksuunpantu vero on jäänyt maksamatta.

Lain 27 a §:n 1 momentin mukaan, jos ajoneuvo on 27 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla käyttökiellossa, poliisimiehen, tullimiehen ja rajavartiomiehen on estettävä ajoneuvon käyttäminen liikenteessä ottamalla pois rekisteröinnistä annettu todistus ja rekisterikilvet tai muunlaisin tarvittavin keinoin. Poliisimiehen, tullimiehen tai rajavartiomiehen kirjallisella luvalla saa ajoneuvon kuitenkin kuljettaa hänen määräämänsä paikkaan säilytettäväksi. Rekisteröinnistä annettu todistus ja rekisterikilvet on palautettava, kun 27 §:n 1 momentissa tarkoitetut erääntyneet verot on maksettu. Pykälän 2 momentin mukaan katsastuksen suorittaja on määräaikaikatsastusta suorittaessaan velvollinen tarkastamaan, ettei ajoneuvo ole 27 §:n 1 momentissa tarkoitetun veron laiminlyönnin vuoksi käyttökiellossa. Katsastuksen ja liikennevalvonnan yhteydessä ajoneuvon katsotaan olevan käyttökiellossa, jos veron laiminlyönnistä on merkintä ajoneuvoja koskevassa rekisterissä, jollei esitetä luotettavaa selvitystä veron suorittamisesta. Pykälän 3 momentin mukaan edellä 2 momentissa tarkoitettuna selvityksenä voidaan pitää rahalaitoksen antamaa tositetta veron suorittamisesta. Selvityksenä voidaan pitää myös yhdessä verolipun kanssa esitettyä tiliotetta taikka yhdessä verolipun kanssa esitettyä laskunmaksuautomaatilta tai muulta päätteeltä tulostettua tositetta.

Ajoneuvoverosta annetun lain 4 §:n mukaan tämän lain mukaisen ajoneuvoveron kanton sovelletaan, mitä moottoriajoneuvoverosta annetussa laissa (722/1966) säädetään varsinaisen ajoneuvoveron maksuunpanemisesta ja kantamisesta, jollei tässä laissa tai sen nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa toisin säädetä. Moottoriajoneuvoverosta annettua lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä sovelletaan myös muutoksenhakuun, veron perintään, ajoneuvon käyttökieltoon ja käytön estämiseen veron laiminlyönnin johdosta, käyttökiellon peruuttamiseen, verosta vapauttamiseen sekä soveltuvien osin muutoinkin myös menettelyyn ajoneuvoverotuksessa, jollei tässä laissa tai sen nojalla toisin säädetä.

Lain 11 §:ssä säädettiin ajoneuvon hyväksymisestä katsastuksessa. Pykälän 1 momentin mukaan katsastuksen suorittaja on määräaikaikatsastusta suorittaessaan velvollinen tarkastamaan, että ajoneuvo ei ole ajoneuvoveron laiminlyönnin vuoksi käyttökiellossa. Katsastuksen ja liikennevalvonnan yhteydessä ajoneuvon katsotaan olevan käyttökiellossa, jos veron laiminlyönnistä on merkintä ajoneuvoja koskevassa rekisterissä, jollei esitetä luotettavaa selvitystä veron suorittamisesta. Pykälän 2 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitettuna selvityksenä voidaan pitää rahalaitoksen antamaa tositetta veron suorittamisesta. Selvityksenä voidaan pitää myös yhdessä verolipun kanssa esitettyä tiliotetta taikka yhdessä verolipun kanssa esitettyä laskunmaksuautomaatilta tai muulta päätteeltä tulostettua tositetta.

Ajoneuvolaki (1090/2002) ja tieliikennelaki (267/1981)

Ajoneuvolain 56 §:ssä säädetään ajokieltoon määräämisestä

määräaikaiskatsastuksessa. Pykälän 1 momentin mukaan, jos määräaikaiskatsastuksessa havaittu vika tai puutteellisuus aiheuttaa välitöntä vaaraa liikenneturvallisuudelle tai merkittävää haittaa ympäristölle, ajoneuvo on katsastuksessa hylkäämisen lisäksi määrättävä ajokieltoon (*ajokielto*). Ajokiellon perusteista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Pykälän 2 momentin mukaan ajokieltoon määrättyä ajoneuvoa ei saa käyttää liikenteessä ennen kuin katsastuksessa havaitut viat ja puutteellisuudet on korjattu ja ajoneuvo hyväksytty katsastuksessa. Merkittävän ympäristöhaitan vuoksi ajokieltoon määrättyä ajoneuvoa saa kuitenkin käyttää liikenteessä, kun ajokiellon aiheuttanut vika tai puutteellisuus on korjattu ja ajoneuvon ajokielto poistettu katsastuksessa.

Ajoneuvolain 84 §:ssä säädetään ajokieltoon määräämisestä. Pykälän 1 momentin mukaan, jos teknisessä tienvarsitarkastuksessa tai muutoin todetaan, ettei ajoneuvo rakenteeltaan, varusteiltaan tai kunnoltaan täytä säädettyjä tai määrättyjä vaatimuksia, jos ajoneuvo on käyttökiellossa taikka jos ajoneuvoa on käytetty rekisteröintiä tai rekisteröimättömän ajoneuvon väliaikaista tai tilapäistä käyttöä liikenteessä koskevien säännösten tai määräysten vastaisesti, poliisimies, tullimies tai rajavartiomies voi estää ajoneuvon käyttämisen liikenteessä tai muualla ja määrätä ajoneuvon ajokieltoon ottamalla pois rekisterikilvet, siirtomerkit, rekisteröinnistä annetun todistuksen, koenumerotodistuksen, siirtoluvan taikka käyttämällä muunlaisia tarvittavia keinoja. Poliisimies, tullimies tai rajavartiomies voi kuitenkin antaa kirjallisen luvan kuljettaa ajoneuvo määräpaikkaan, korjattavaksi tai katsastettavaksi. Jos ajoneuvossa oleva puutteellisuus ei aiheuta välitöntä vaaraa liikenneturvallisuudelle tai merkittävää haittaa ympäristölle, poliisimies, tullimies tai rajavartiomies voi ajoneuvon käyttöä estämättä määrätä ajan, jonka kuluessa puutteellisuus on korjattava.

Tieliikennelain 96 §:ssä säädetään ajoneuvon käytön estämisestä. Pykälän 1 momentin mukaan ajoneuvolaissa säädetään ajoneuvon käytön estämisestä ja ajoneuvon määräämisestä katsastettavaksi.

Veronkantolaki (609/2005)

Voimassa olevan 15.8.2005 voimaan tulleen veronkantolain 9 §:n 1 momentin mukaan vero katsotaan maksetuksi veronkantoviranomaisille, kun 1) tilisiirto valtion tilille on veloitettu maksajan tililtä. 2) maksaja saa tositteen valtion tilille tapahtuneesta tilillepanosta tai 3) maksaja saa tositteen veronmaksuja vastaanottavan maksupaikan kassalta.

Tapahtuma-aikana voimassa olleen veronkantolain (611/1978) 4 a §:n 3 momentissa oli samansisältöinen säännös maksun suorittamisesta veronkantoviranomaisille.

Hallintolaki (434/2003)

Hallintolain 1 §:n mukaan tämän lain tarkoituksena on toteuttaa ja edistää hyvää hallintoa sekä oikeusturvaa hallintoasioissa. Lain tarkoituksena on myös edistää

hallinnon palvelujen laatua ja tuloksellisuutta.

Hallintolain 2 luvussa säädetään hyvän hallinnon perusteista, joihin kuuluvat muun ohella lain 6 §:ssä säädettyt hallinnon oikeusperiaatteet. Pykälän mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Hallintolain 6 luvussa säädetään asian selvittämisestä ja asianosaisen kuulemisesta. Lain 31 §:ssä säädetään selvittämisvelvollisuudesta. Pykälän 1 momentin mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset.

3.2

Tapahtumat

Saadun selvityksen mukaan Ajoneuvohallintokeskus lähetti kantelijalle 20.6.2004 päivätyyn ajoneuvoverolipun hänen ajoneuvostaan hänen osoitteeseensa. Verolipun eräpäivä oli 30.7.2004 ja sen ohjesivulla kerrottiin, että epäselvissä tilanteissa maksutositteen esittämällä voi osoittaa, että vero on maksettu. Samaan osoitteeseen kantelijalle lähetettiin ajoneuvoveron maksumuistutus. Tämä maksumuistutus maksettiin 7.10.2004.

Kantelijan oheistaman tutkintailmoituksen mukaan hän kuljetti sunnuntaina 10.10.2004 henkilöautoaan, josta liikennetietojärjestelmän mukaan oli ajoneuvovero maksamatta. Asiasta kirjoitti Liikkuvan poliisin partio rangaistusvaatimuksen. Kantelijalla ei ollut paikalla tietoa siitä, oliko vero maksettu. Myöhemmin todettiin, että vero oli maksettu 7.10.2004, joten tekopäivänä ajoneuvo ei ollut käyttökiellossa. Komisario teki 4.11.2004 tällä perusteella esitutkinnan päätöksen, jonka mukaan asiassa ei tapahtunut rikosta, minkä vuoksi rangaistusvaatimus poistettiin ja tutkinta lopetettiin.

Kantelija teki 27.10.2004 vahingonkorvausvaatimuksen Ajoneuvohallintokeskukselle. Hän vaati Ajoneuvohallintokeskusta korvaamaan hänelle aiheutuneet kulut yhteensä 20 euroa. Ajoneuvohallintokeskus hylkäsi vaatimuksen 29.11.2004 tekemällään päätöksellä.

Ajoneuvohallintokeskuksen päätöksen perustelujen mukaan kantelijan ajoneuvo oli ollut käyttökiellossa ajoneuvoveron eräpäivää seuraavasta päivästä (ts. 31.7.2004) veron maksuun (ts. 7.10.2004) saakka. Ajoneuvohallintokeskus totesi, että se oli noudattanut sekä hallinto- että ajoneuvoverolakia maksuunpannessaan kantelijan ajoneuvosta ajoneuvoveroa. Ajoneuvohallintokeskus ei ollut ajoneuvoveroa maksuunpannessaan syyllistynyt sellaiseen virheeseen tai laiminlyöntiin, josta olisi aiheutunut kantelijalle vahinkoa. Ajoneuvohallintokeskuksen mukaan se ei ollut vastuussa vahingosta, joka aiheutui verovelvolliselle hänen omasta virheestään eli tässä tapauksessa veron maksamisesta veron eräpäivän jälkeen.

Päätöksessä todettiin edelleen, että vaikka kantelija oli maksanut veron 7.10.2004, oli ajoneuvon rekisteritiedoissa merkintä käyttökiellosta maksamattoman veron vuoksi vielä 10.10.2004, jolloin poliisi otti kilvet haltuunsa. Päätöksen mukaan ajoneuvon rekisteritiedoissa oli vielä 10.10.2004 merkintä käyttökiellosta sen vuoksi, että maksutiedot tulivat Ajoneuvohallintokeskukseen pankeilta kolmen–viiden pankkipäivän kuluessa. Kyseessä olevassa tapauksessa tosin tieto maksusta tuli Ajoneuvohallintokeskukselle poikkeuksellisesti vasta 18.10.2004. Jos verovelvollinen maksaa veron eräpäivän jälkeen, hänen tulisikin säilyttää kuitti maksetusta verosta mukanaan ajoneuvossa.

3.3

Arviointi

Voimassa olevan ajoneuvoverolain 58 §:ssä säädetään käyttökiellosta. Ajoneuvoa ei saa käyttää liikenteessä, jos veroa tai sen erääntynyttä osaa ei ole suoritettu määräajassa. Valvovan viranomaisen on otettava käyttökiellossa olevan ajoneuvon rekisterikilvet ja rekisteriote haltuunsa. Lisäksi tällaisen ajoneuvon kuljettaja voidaan ajoneuvoverolain 66 §:n 2 momentin nojalla tuomita ajoneuvoverorikkomuksesta sakkoon.

Ajoneuvoverolain 59 §:ssä säädetään ajoneuvon katsastamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan ajoneuvon mukaista määräaikaikatsastusta suorittaessaan katsastuksen suorittajan on tarkastettava, että ajoneuvovero on asianmukaisesti suoritettu. Jos erääntynyttä ajoneuvoveroa on suorittamatta, ajoneuvoa ei hyväksytä määräaikaikatsastuksessa. Pykälän 2 momentin mukaan, jos tietojärjestelmässä ei ole merkintää veron suorittamisesta eikä muuta näyttöä veron suorittamisesta esitetä, katsastus keskeytetään, kunnes vero viivekorkoineen on suoritettu. Valvovat viranomaiset voivat estää ajoneuvon käytön sinä aikana, jona ajoneuvon katsastus on keskeytettynä. Pykälän 3 momentin mukaan 2 momentissa tarkoitettuna näyttönä voidaan pitää rahalaitoksen antamaa tositetta veron suorittamisesta, samoin kuin yhdessä verolipun kanssa tiliotetta taikka yhdessä verolipun kanssa laskuautomaatilta tai muualta päätteeltä tulostettua tositetta.

Voimassa olevan ajoneuvoverolain sääntely käyttökiellosta poikkeaa aiemmasta sääntelystä moottoriajoneuvoverolaissa ja laissa ajoneuvoverosta. Kumotuissa laeissa todettiin nimenomaisesti, että katsastuksen ja liikennevalvonnan yhteydessä ajoneuvon katsotaan olevan käyttökiellossa, jos veron laiminlyönnistä on merkintä ajoneuvoja koskevassa rekisterissä, jollei esitetä luottavaa selvitystä veron suorittamisesta. Sen sijaan ajoneuvoverolain 58 §:n mukaan ajoneuvo on käyttökiellossa vain, jollei veroa tai sen erääntynyttä osaa ole suoritettu määräajassa.

Katsastamista koskevan ajoneuvoverolain 59 §:n 2 momentin mukaan, jos tietojärjestelmässä ei ole merkintää veron suorittamisesta eikä muuta näyttöä veron suorittamisesta esitetä, ajoneuvon katsastus keskeytetään, kunnes vero viivekorkoineen on maksettu. Katsastus voidaan siten keskeyttää ja ajoneuvon käyttö sinä aikana estää tietojärjestelmän tietojen perusteella, vaikka

ajoneuvosta ei katsastuksen suorittamishetkellä olisikaan veroa suorittamatta eikä ajoneuvo näin ollen olisi tosiasiallisesti käyttökiellossa. Sen sijaan ajoneuvon käytön estäminen liikenteessä ei lain 58 §:n nojalla ole mahdollista, jos ajoneuvo ei ole käyttökiellossa. Kun tällöin ei myöskään ole kuljetettu ajoneuvoa, josta on veroa suorittamatta, kuljettajaa ei voida tuomita rangaistukseen ajoneuvoverorikkomuksesta.

Kantelija kuljetti 10.10.2004 ajoneuvoaan, josta oli 30.7.2004 erääntynyt ja maksuunpantua ajoneuvoveroa. Vero oli kuitenkin maksettu 7.10.2004 eikä ajoneuvo siten ollut enää 10.10.2004 käyttökiellossa. Ajoneuvo oli ollut ajoneuvoverolain mukaan käyttökiellossa veron eräpäivää seuraavasta päivästä 31.7.2004 lähtien veron maksupäivään 7.10.2004 asti. Koska ajoneuvo ei enää 10.10.2004 ollut käyttökiellossa, asiassa ei ole ollut edellytyksiä ajoneuvon käytön estämiselle eikä asiassa ollut tapahtunut rikosta, kuten esitutkinnan päätöksessä 4.11.2004 todettiin. Tämän vuoksi rangaistuvaatimus ajoneuvoverorikkomuksesta poistettiin ja tutkinta lopetettiin.

Pyysin Ajoneuvohallintokeskukselta selvitystä siitä, miksi kantelija, vaikka oli maksanut veron, joutui kuitenkin kärsimään seuraamuksia siitä, että tieto veron suorittamisesta välittyi liikennetietojärjestelmään vasta useamman päivän kuluttua. Totesin, että toisin kuin ajoneuvon katsastuksen yhteydessä, käyttökieltoa koskevassa säännöksessä ei ole säädetty verovelvollisen velvollisuudesta esittää näyttöä veron suorittamisesta.

Ajoneuvohallintokeskuksen selvityksen mukaan, vaikka ajoneuvoverolain 59 §:ssä säädetään ajoneuvon katsastuksesta, pykälän voitaneen katsoa olevan sovellettavissa myös lain 58 §:n tilanteisiin, joissa valvontaviranomaiset ovat estäneet käyttökiellossa olevan ajoneuvon käytön. Lisäksi Ajoneuvohallintokeskus viittasi esitteisiinsä ja verolipun ohjesivun ohjeistukseen, jonka mukaan esittämällä tosittien veron maksamisesta verovelvollinen voi osoittaa veron olevan maksetun ja näin estää ajoneuvon käytön estämisen. Tätä tulkintaa puoltaa Ajoneuvohallintokeskuksen näkemyksen mukaan verotuksessa yleisesti noudatettu periaate, jonka mukaan epäselvissä tilanteissa asia on ratkaistava verovelvollisen eduksi.

Ajoneuvohallintokeskuksen käsitysten johdosta totean seuraavan.

Ajoneuvoverolain käyttökieltoa koskevan säännöksen mukaan, jollei veroa tai sen erääntynyttä osaa ole suoritettu, ajoneuvoa ei saa käyttää liikenteessä. Voimassa olevassa laissa käyttökieltoa ei ole kytketty ajoneuvoja koskevan rekisterin tietoihin veron maksun laiminlyönnistä, kuten kumotussa laissa oli säädetty. Voimassa olevassa laissa ei myöskään säännellä verovelvollisen velvollisuudesta esittää näyttöä siitä, että rekisterimerkinnöistä huolimatta vero olisi maksettu. Ajoneuvoverotuksessa sovellettavan veronkantolain säännöksen mukaan vero katsotaan maksetuksi veronkantoviranomaiselle muun ohella silloin, kun maksaja saa tosittien valtion tilille tapahtuneesta suorituksesta.

Hallintolain 2 luvussa säädetään hyvän hallinnon perusteista. Niihin kuuluvat myös lain 6 §:ssä säädettyt hallinnon oikeusperiaatteet. Viranomaisen toimien on muun ohella oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärän

nähdän. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Hallintolain esitöiden (HE 72/2002 vp) mukaan viranomaisen harkintavaltaa ohjaavan suhteellisuusperiaatteen mukaisesti viranomaisen toimien on oltava tarpeellinen ja välttämätön asetetun tavoitteen saavuttamiseksi. Asianosaiselta ei esimerkiksi voida vaatia enempää selvitystä kuin on tarpeen asian ratkaisemiseksi. Viranomaisen toimien on myös suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia. Tämä luottamuksensuojanperiaate merkitsee ennen muuta yksilön suojaa julkista valtaa vastaan. Luottamuksen suojan keskeisempänä sisältönä on, että yksityisen tulee voida luottaa viranomaisen toiminnan oikeellisuuteen ja virheettömyyteen sekä hallintopäätösten pysyvyyteen. Luottamuksen suojaamisen kohteena ovat oikeusjärjestyksen kokonaisuuden keskeiset ainesosat, joita ovat lainsäädäntö, yleiset oikeusperiaatteet ja kansainväliset sopimukset.

Ajoneuvoverolain 58 §:n käyttökieltoa koskeva säännös on käsitykseni mukaan yksiselitteinen. Ajoneuvo on käyttökiellossa eikä sitä saa käyttää liikenteessä vain siinä tapauksessa, että veroa tai sen erääntynyttä osaa ei ole suoritettu määräajassa. Mielestäni Ajoneuvohallintokeskuksen esittämä käsitys, jonka mukaan lain käyttökieltoa koskevaa säännöstä tulisi tulkita lain katsastamista koskevan sääntelyn mukaisesti, merkitsisi tosiasiallisesti käyttökiellon alan laajentamista vastoin lain sanamuotoa ja vastoin verovelvollisen etua. Tällainen tulkinta olisi myös vastoin perustuslain 2 §:n 3 momentissa säädettyä hallinnon lakisidonnaisuuden periaatetta. Hyvän hallinnon suhteellisuusperiaatteen ja luottamuksensuojaperiaatteen mukaan verovelvolliselle ei myöskään voida asettaa velvollisuutta selvittää sellaista seikkaa, jota laki ei nimenomaisesti edellytä.

Kun ajoneuvoverolain mukaan ajoneuvo on käyttökiellossa vain, jos siitä on erääntynyttä maksamatonta veroa, tilanteessa, jossa verovelvollinen on jo maksanut veron, hänelle ei saa aiheutua haitallisia seuraamuksia siitä, että tieto veron maksusta ei ehkä vielä ole välittynyt ajoneuvoja koskevaan tietojärjestelmään. Tietojärjestelmän tiedoista huolimatta hänelle ei myöskään voida asettaa velvollisuutta esittää ajoneuvon käytön estämisen uhalla näyttöä veron maksusta, kun tätä velvollisuutta ei ole löydettävissä laista.

Ajoneuvohallintokeskuksen verovelvollisille ajoneuvoverolipulla suunnattu ohjeistus, jonka mukaan verovelvollinen voi esittämällä tosittien veron maksusta osoittaa, että vero on suoritettu, on muuta kuin katsastusta silmällä pitäen käsitykseni mukaan lähinnä suosituksen luonteinen. Verovelvollinen voi halutessaan varmistaa näin, ettei valvontaviranomainen aiheetta ryhdy tutkimaan, onko hänen ajoneuvonsa käyttökiellossa.

4

LOPPUTULOS JA TOIMENPITEET

Ajoneuvoverolain mukaan ajoneuvo on käyttökiellossa eikä sitä saa käyttää liikenteessä, jos veroa tai sen erääntynyttä osaa ei ole suoritettu määräajassa. Jos erääntynyt vero on suoritettu määräajan jälkeen, ajoneuvo on käyttökiellossa

veron eräpäivää seuraavasta päivästä veron maksupäivään. Näissä tilanteissa selvittämisvelvollisuus siitä, onko vero valvontahetkellä suorittamatta ja onko ajoneuvo tosiasiallisesti käyttökiellossa, on valvontaviranomaisella. Verovelvolliselle ei tule aiheutua haitallisia seuraamuksia siitä, että tieto hänen erääntyneestä määräajan jälkeen maksamastaan ajoneuvoverosta ei ole välittynyt tietoliikennejärjestelmään.

Kantelijan ajoneuvo ei ollut enää 10.10.2004 käyttökiellossa, koska vero oli maksettu 7.10.2004. Koska ajoneuvo ei ollut käyttökiellossa 10.10.2004, tuolloin ei myöskään ole ollut laillisia edellytyksiä ajoneuvon käytön estämiselle eikä ajoneuvoverorikkomusta koskevan rangaistusvaatimuksen antamiselle. Kantelijan ajoneuvon käyttö estettiin siten lainvastaisesti.

Ajoneuvon käyttökieltoa koskeva epätietoisuus johtuu siitä, että voimassa olevassa ajoneuvoverolaissa käyttökieltoa ei ole kytketty ajoneuvoja koskevan rekisterin tietoihin, kuten aiemmassa laissa. Laillisuusvalvonnan ja yksilön oikeusturvan kannalta on olennaista, että kenenkään ajoneuvon käyttöä ei lainvastaisesti estetä eikä ketään aiheuttomasti epäillä ajoneuvoverorikkomuksesta käyttökieltoa koskevan epätietoisuuden takia. Ajoneuvohallintokeskuksen selvityksen ja sen kantelijan vahingonkorvausvaatimukseen antaman päätöksen perusteella Ajoneuvohallintokeskuksella näyttäisi olleen virheellinen käsitys ajoneuvon käytön estämisen edellytyksistä ajoneuvoverolain 58 §:n mukaan.

Saatan tässä päätöksessäni esittämäni käsitykset Ajoneuvohallintokeskuksen tietoon. Pyydän Ajoneuvohallintokeskusta ilmoittamaan 31.10.2007 mennessä, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt kantelijan tapauksen johdosta ja miten vastaisuudessa voidaan vastaavanlaisissa tapauksissa varmistaa se, että ajoneuvon käyttöä ei lainvastaisesti estetä.

Lähetän jäljennöksen päätöksestäni myös valtiovarainministeriölle tiedoksi. Pyydän valtiovarainministeriöstä ilmoittamaan 31.10.2007 mennessä, antavatko tässä päätöksessäni esitetyt näkökohdat mahdollisesti aihetta lainsäädäntö- tai muihin toimenpiteisiin.